

Т. Г. Васи́льців

доктор економічних наук, професор, завідувач відділу

проблем соціально-гуманітарного розвитку регіонів

ДУ «Інститут регіональних досліджень імені

М. І. Долишнього НАН України», м. Львів

e-mail: tvas77@ukr.net

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2889-6924>

В. В. Зайченко

кандидат наук з державного управління, доцент,

декан факультету економіки та менеджменту

Центральноукраїнського національного технічного

університету, м. Кропивницький

e-mail: zaychenko@ukr.net

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3648-2258>

АНАЛІЗ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ФОРМУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Обґрунтовано актуальність формування технологічної конкурентоспроможності економіки України за сучасних глобальних викликів і загроз. Здійснено аналіз вітчизняної інституційно-організаційної системи державної політики забезпечення технологічної конкурентоспроможності економіки. Охарактеризовано стан інституційно-правової системи державної політики забезпечення технологічної конкурентоспроможності економіки України. Наведено результати аналізу державної політики забезпечення технологічної конкурентоспроможності економіки України за функціями управління. Встановлено, що недоліками державної політики забезпечення технологічної конкурентоспроможності за функцією аналізу є відсутність системи комплексного аналізу та оцінювання інноваційно-технічної активності; за функцією планування – неінституціалізованість системи програмування та планування технологічної конкурентоспроможності економіки; за функцією організації – невибудованість цілісної організаційно-інституційної системи державного регулювання інноваційної діяльності; за функцією мотивації – відсутність достатнього митно-тарифного та бюджетно-податкового стимулювання інноваційно-технологічної діяльності; за функцією контролю – несформованість середовища незалежних інституцій моніторингу та контролю державної інноваційної та технологічної політики.

Ключові слова: конкурентоспроможність економіки, технологічна компонента, державна технологічна політика.

Vasylytsiv T., Zaychenko V. ANALYSIS OF THE UKRAINE'S STATE POLICY OF ECONOMY TECHNOLOGICAL COMPETITIVENESS FORMATION

The urgency of the formation of technological competitiveness of the Ukrainian economy under the current global challenges and threats is substantiated. The analysis of the national institutional and organizational system of state policy of ensuring technological competitiveness of the economy has been carried out. The importance of forming in the country of institutional, organizational and institutional-legal systems of the state policy of ensuring innovation-technological activity and development is pointed out. The condition of the institutional and legal system of the state policy of ensuring technological competitiveness of the Ukrainian economy is revealed. The results of the analysis of the state policy of ensuring the technological competitiveness of the Ukrainian economy by management functions are presented. The paper emphasizes that the following disadvantages of the state policy of ensuring technological competitiveness: by the function of analysis - the lack of a system of complex analysis and evaluation of innovation and technical activity; by function of planning - non-institutionalization of the system of programming and planning of technological competitiveness of economy; by function of organization - non-construction of a complete organizational and institutional system of state regulation of innovative activity; by function of motivation - absence of sufficient customs-tariff and budget-tax stimulation of innovation and technological activity; by the control function - unformed environment of independent institutions for monitoring and control of the state innovation and technological policy. The paper substantiates that technological competitiveness of the economy is formed in stages according to the levels: factor competitive advantages of strategic enterprises, strengthening of competitive positions of clusters, development of "strong" industries, technological competitive advantages of the economy, international competitiveness. The fact that technological competitiveness of each country is based on its own model and does not fit into the universal "ideal" scenario is emphasized.

Keywords: economic competitiveness, technological component, state technological policy.

Постановка проблеми. Інноваційна діяльність, її масштаби, тенденції, структурні характеристики та ефективність слугують базовими передумовами для формування технологічної конкурентоспроможності національної економіки, адже разом із придбанням, іншими формами й способами залучення сучасних передових знань і ноу-хау визначають середовище пропозиції прогресивних технологій, впровадження й використання яких забезпечує зміцнення технологічної конкурентоспроможності окремих підприємств, галузей та видів економічної діяльності, економіки країни загалом.

Натомість інноваційно-технологічна діяльність в Україні на нинішньому етапі соціально-економічного поступу держави перебуває на низькому рівні, а низка головних індикаторів інноваційно-технологічного розвитку має спадну динаміку, що негативно позначається на становленні й реалізації потенціалу технологічної конкурентоспроможності національного господарства. Тому особливої актуальності набуває завдання аналізування державної політики в цій сфері, зокрема на предмет виявлення її недоліків, для подальшого формування більш якісних та ефективних державницьких рішень.

Аналіз останніх досліджень. Достатньо вагомою теоретико-методологічною базою державного регулювання у сфері інноваційно-технологічного розвитку та забезпечення технологічної конкурентоспроможності економіки є праці В. Александрової [1], Р. Лупака [9], П. Єщенка [3], Б. Патона [6] та ін. Взаємозв'язки інноваційного розвитку та технологічної конкурентоспроможності економіки достатньо добре опрацьовані у дослідженнях О. Кірдіної [4], М. Денисенка [5], Л. Федулової [7], О. Шнико [8] та ін. Але швидко змінювані умови функціонування та розвитку національного господарства України, формування та використання потенціалу його технологічної конкурентоспроможності потребують обґрунтування нових, більш ефективних підходів до державного регулювання інноваційно-технологічної сфери.

Метою статті є аналізування державної політики формування технологічної конкурентоспроможності економіки України, виявлення її недоліків як інформаційно-аналітичної основи подальшого планування більш якісних та ефективних інструментів державного регулювання в цій сфері.

Основні результати дослідження. Сучасні, характерні для України недоліки стану та тенденції інноваційно-технологічної діяльності, забезпечення технологічної конкурентоспроможності економіки, беззаперечно, значною мірою обумовлені низкою об'єктивних і суб'єктивних, внутрішніх та зовнішніх причин та чинників. Але слід визнати, що значною мірою первісною причиною такого стану справ слугує недостатньо ефективна, якісна, виважена й керована державна політика в аналізованій сфері. За будь-яких можливостей та ресурсного забезпечення держава, орієнтована на зміцнення конкурентоспроможності національного господарства й покращення місця економіки в системі міжнародного поділу праці, має проводити більш виважену, чітко сплановану державну інноваційно-технологічну політику.

Достатні передумови для цього в Україні були і все ще залишаються наявними. Як мінімум двома аргументами на користь такого висновку слугують такі. По-перше, це сформованість у країні інституційно-організаційної системи державної політики забезпечення інноваційно-технологічної діяльності та розвитку. Якісна вона чи ні, повноцінна чи ні, але вона наявна. А якщо так, то невідчутними є її результати і низьким – рівень ефективності. З огляду на це, вочевидь, функціонування такої державної системи управління неякісне та низькоефективне.

По-друге, це сформованість у країні інституційно-правової системи державної політики в аналізованій сфері. Йдеться про те, що за період незалежності України було прийнято (змінено, удосконалено) низку кодексів, законів, постанов Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України, указів Президента України, відомчих нормативно-правових актів. Якщо не безпосередньо, то опосередковано чи частково вони стосувалися планування й регулювання розвитку інноваційно-технологічної діяльності, у тому числі орієнтованої на забезпечення конкурентоспроможності національної економіки.

Таким чином, в Україні сформовано інституційно-організаційне (принаймні його державна компонента) та інституційно-правове забезпечення регулювання інноваційно-технологічної діяльності й забезпечення технологічної конкурентоспроможності економіки.

Але є й недоліки. Особливо слід вести мову про недостатній рівень науки у ЗВО, зокрема її прикладного характеру, незорієнтованості на тісну співпрацю з представниками бізнесу, слабкий внесок у створення об'єктів інтелектуальної власності (передусім об'єктів промислової власності), які були б впроваджені у реальному секторі національної економіки, обмежений вплив на розбудову інфраструктури співпраці освіти, науки та інноваційного бізнесу.

Комплексний вплив державного регулювання на функціонування й розвиток вітчизняної інноваційно-технологічної системи з подальшим внеском у формування технологічної конкурентоспроможності економіки найбільшою мірою є вочиною Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. Частковий вплив на регулювання параметрів та активізацію інноваційно-технологічної діяльності в нашій країні мають й інші структури. Це, до прикладу, Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України, Державне агентство інфраструктурних проектів України, Державне космічне агентство України, Державне агентство з питань електронного урядування України, Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації. Проте, їхня діяльність більшою мірою функціонально спеціалізована, а питання, які виходять за межі їхніх компетенцій, навіть такі системні, як інноваційно-технологічний розвиток та конкурентоспроможність національної економіки та її підприємств, часто не ініціюються.

Але чи не найбільшою вадою в цій структурі слід вважати відсутність єдиного координуючого органу,

відповідального за формування та реалізацію державної політики забезпечення технологічної конкурентоспроможності національної економіки. Потрібно зазначити, що в окремі періоди такі структури існували в складі МЕРТ України, але через недоліки в їхньому функціонуванні, низьку ефективність та інші причини були ліквідовані (реорганізовані).

Як центральні, так і галузеві та функціональні владні структури мають свої представництва на регіональному та обласному рівнях. Звичайно, певна діяльність в частині управління та підтримки інноваційно-технологічного розвитку ними ведеться, але має різну ефективність у різних регіонах країни. Але на регіональному та місцевому рівні є інші недоліки. Здебільшого це ресурсна та кадрова обмеженість (що пересуває програми інноваційно-технологічного розвитку на другий план порівняно з більш нагальними соціально-економічними проблемами), низький рівень ініціативності та орієнтованість на виконання завдань «згори», збереження переконання чиновників у тому, що політика технологічної конкурентоспроможності справа бізнесу та не потребує державної підтримки тощо.

В Україні створено та здійснює діяльність достатньо багато державних підприємств і установ, які виконують більш спеціалізовані завдання у сфері науково-дослідної та інноваційно-технічної діяльності. Але, попри виконання насправді важливих і необхідних завдань, ці структури не інтегровані в єдину систему, учасники та елементи якої функціонують і взаємодіють для генерування комерційно перспективних ідей, створення розробок та їх апробації у сферах освіти й науки, подальшого впровадження на вітчизняних підприємствах базових галузей і, отже, зміцнення технологічної конкурентоспроможності економіки України. Тільки після утворення відповідного «кластера» й забезпечення його якісного функціонування можна буде вести мову про повноцінне виконання свої ролі та функцій цими суб'єктами.

Важливою слід визнати діяльність низки функціонуючих в Україні бізнес-асоціацій та громадських об'єднань, які мають відношення до підтримки науково-технічної, інноваційної та іншої діяльності, пов'язаної зі створенням нових знань, технологій, впровадженням їхніх результатів у господарську практику. Але для бізнес-асоціацій та громадських структур в Україні ще не створено сприятливого середовища, вони не наділені достатніми повноваженнями. Тому здебільшого влада не розглядає такі суб'єкти рівноправним партнером під час формування та подальшої реалізації інноваційно-технологічної політики, що негативно.

Натомість ці структури могли б також взяти й більш активну участь у налагодженні співпраці вітчизняних суб'єктів підприємництва з міжнародними організаціями в частині залучення (імпорту), інвестування, фінансування, іншої підтримки та сприяння впровадженню на вітчизняних агентах реального сектору економіки сучасних передових технологій.

Відносно інституційно-правової системи державної політики забезпечення технологічної конкурентоспроможності, то її господарсько-правову частину формують податковий, бюджетний, господарський, цивільний та митний кодекси країни. Конкретні засади державної політики у сфері інноваційно-технологічної діяльності регулюються основними та допоміжними законами й підзаконними актами держави. Їх багатоплановість, а також результати аналізу положень дають підстави стверджувати про високий рівень сформованості законодавчого підґрунтя для регулювання ключових основ наукової, науково-технічної, інноваційної, технологічної діяльності, а також таких аспектів з ними пов'язаних, як трансфер технологій, науково-технічна інформація, питання охорони та захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності, специфіка здійснення інвестиційної та інноваційної діяльності, функціонування інститутів спільного інвестування, реалізація проектів державно-приватного партнерства.

Особливу увагу слід приділити чинній в Україні Загальнодержавній комплексній програмі розвитку високих наукоємних технологій, що була прийнята ще у 2004 р. Але цілі програми так і не були реалізовані, а часові межі виконання етапів завершилися ще у 2013 р. Як можемо констатувати, програма не була пролонгована, її мета та основні завдання не досягнуті. Отже, програмування та планування державної політики забезпечення технологічної конкурентоспроможності економіки України на сьогодні відсутні, що є системним недоліком державної політики в аналізованій сфері. Більше того, не здійснюється планування й на регіональному й місцевому рівнях, а також за галузями реального сектору національної економіки, стратегічними підприємствами.

З огляду на зазначене недоліком вітчизняної нормативно-правової системи державної політики забезпечення технологічної конкурентоспроможності національної економіки можна вважати слабкість окремих інституційних механізмів, недостатню їх зорієнтованість саме на підтримку інвестиційно-інноваційної та науково-технологічної діяльності. Останніми роками в нашій державі було прийнято й низку указів і розпоряджень Президента України, що були орієнтовані на активізацію інноваційно-технологічної діяльності, у тому числі в руслі формування технологічної конкурентоспроможності національного господарства, та стосувалися інструментів і засобів підтримки в країні наукових установ, фундаментальних наукових досліджень, інноваційної діяльності стратегічних підприємств, удосконалення базисних інфраструктурних елементів інноваційно-технологічного розвитку, створення та впровадження космічних технологій, інформатизації суспільства та діджиталізації.

Однак ці рішення не привели до відчутного поштовху й впливу на активізацію та системне зростання ефективності інноваційно-технологічної діяльності, забезпечення нарощування обсягів високотехнологічного експорту, підвищення місця України у рейтингах інноваційно-технологічного

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО ПЕРІОДУ УКРАЇНИ

розвитку та технологічної конкурентоспроможності національного господарства. Очевидно, що серед причин такої ситуації потрібно говорити про відсутність практики «продовження» положень цих документів у законах України чи рішеннях регіональних і місцевих органів влади, непередбаченість фінансово-ресурсної підтримки заходів у межах указів і розпоряджень, відсутність реальних економічних стимулів для бізнес-суб'єктів, а також інвесторів, інноваційних фірм, науково-дослідних структур, незабезпеченість єдиної системної політики в аналізованій сфері на всіх рівнях управління.

Власні спроби активізації інноваційно-технологічної діяльності були здійснені на рівні Кабінету Міністрів України. Низка постанов уряду стосувалася удосконалення системи державного замовлення та фінансування у сфері наукових досліджень і розробок, обліку інноваційно-інвестиційних проектів, підтримки різного роду елементів інноваційної інфраструктури, покращення їхньої матеріально-технічної бази, моніторингу та контролю реалізації проектів.

Але успіхи в цій сфері мали здебільшого локальний ефект. Особливо варто звернути увагу на спроби упровадження інструменту моніторингу та контролю, що позитивно. Утім, ця практика не була доведена до логічного завершення й подальшого поширення на всю систему державної політики у сфері формування технологічної конкурентоспроможності економіки. Таким чином, сьогодні суттєвого удосконалення потребує аспект моніторингу, аналізування й контролю ефективності державної політики в аналізованій сфері. Необхідним є розроблення відповідного нормативно-методичного забезпечення, а також його впровадження, аби уможливити якісне аналізування та оцінювання стану ситуації з дівістю та ефективністю державної політики в аналізованій сфері, у т. ч. з диференціацією за регіонами, секторами економіки, видами економічної діяльності, окремими підприємствами та навіть безпосередньо інноваційно-технологічними проектами.

Низка нормативно-правових актів прийнята в Україні й на рівні інших центральних органів влади, зокрема Міністерством освіти і науки України, Міністерством економічного розвитку і торгівлі України, Радою національної безпеки та оборони України та іншими структурами. Вони стосувалися розроблення низки стандартів і критеріїв функціонування об'єктів інноваційної інфраструктури, трансферу технологій, питань інтелектуальної власності, становлення інформаційного суспільства, забезпечення кібербезпеки.

На наш погляд, напрями роботи загалом визначалися правильно. Але якість і ефективність цих нормативно-правових актів була б значно вищою за умови формування ними цілісної системи регулювання й підтримки інноваційно-технологічної діяльності в Україні, її спрямування на зміцнення

технологічної конкурентоспроможності економіки, покращення інтелектуально-кадрового, фінансово-ресурсного та організаційного забезпечення цих процесів.

Ці та інші недоліки системи державного регулювання інноваційно-технологічної діяльності, що характерні для України на сучасному етапі розвитку, наведені на рис. 1.

Наявність цих та інших практик є свідченням того, що в Україні існує потенціал і для створення, і для залучення сучасних провідних технологій, що сприятиме зміцненню технологічної конкурентоспроможності вітчизняної економіки. Однією з умов досягнення цього є удосконалення та суттєве підвищення ефективності вітчизняного регулювання в цій сфері, зокрема в руслі більш якісного виконання й збалансованої реалізації базисних функцій управління – аналізу, планування, організації, мотивації та контролю.

Висновки. Недостатній рівень технологічної конкурентоспроможності економіки України значною мірою обумовлений об'єктивними чинниками, зокрема наявними недоліками в системі державного регулювання процесів інноваційно-технологічної діяльності й розвитку. За результатами аналізування реалізації базисних функцій ідентифіковано низку недоліків державної політики в цій сфері.

Зокрема, за функцією аналізу це несформованість у країні системи моніторингу й комплексного аналізу інноваційно-технічної активності та використання її результатів для формування технологічної конкурентоспроможності економіки, отримання висновків щодо якості середовища інноваційно-технологічної діяльності та забезпечення технологічної конкурентоспроможності національної економіки загалом, а також у просторово-галузевому, секторальному аспектах.

Що стосується функції планування, то тут базисними недоліками залишаються: неінституціалізованість системи програмування та планування технологічної конкурентоспроможності економіки, відсутність відповідних програм і проектів її забезпечення, а також бачення чітких засобів досягнення пріоритетів розвитку внутрішнього ринку інновацій і високих технологій.

За функцією організації критично необхідним є подолання таких проблемних аспектів, як відсутність єдиної організаційно-інституційної системи державного регулювання розвитку інноваційно-технологічної діяльності й забезпечення технологічної конкурентоспроможності економіки, а також недостатній розвиток мережі інституцій фінансово-кредитної та венчурно-інвестиційної підтримки інноваційної діяльності, інформаційно-консультаційних центрів супроводу та реалізації інноваційно-технологічних проектів.

Рис. 1. Результати аналізу ефективності державної політики забезпечення технологічної конкурентоспроможності економіки України

Джерело: побудовано автором.

Функція мотивації отримала б значно вищу ефективність в Україні за умови нівелювання таких прорахунків, як недостатність економічно-податкового стимулювання інноваційно-технологічної діяльності вітчизняних підприємств реального сектору економіки, реалізації ними науково-технічних та інфраструктурних пілотних проектів, низька активність із застосування інструментів публічно-приватного партнерства.

Визріла необхідність покращення державної політики у сфері забезпечення технологічної конкурентоспроможності економіки й за функцією контролю, оскільки тут все ще присутні вади невідомості системи незалежних інституцій моніторингу державної інноваційної й технологічної політики, а також відсутній внутрішньодержавний і громадський контроль якості державної конкурентної політики.

Обґрунтування інструментів державної політики формування технологічної конкурентоспроможності економіки України є предметом подальших наукових досліджень.

Список використаних джерел

1. Александрова В. П. Пріоритети технологічного розвитку економіки України перехідного періоду. *Економіка і прогнозування*. 2003. № 3. С. 70-85.

2. Vasylytsiv T., Lupak R. Priorities and Tools of the State Regional Policy of Import Substitution in the Market of Ukraine's Consumer Goods. *Стратегічні пріоритети*: наук.-аналіт. зб. 2017. № 3(44). С. 105-113.

3. Єщенко П. С. Економічне зростання без розвитку: причини і шляхи інноваційного перетворення економіки. *Економіка України*. 2013. № 10(623). С. 4-20.

4. Кірдіна О. Г. Обмеження та орієнтири техніко-технологічного розвитку України в умовах глобалізації. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2011. № 4. Т. 1. С. 179-184.

5. Денисенко М. П., Бреус С. В. Науково-технологічна безпека в умовах глобальної конкуренції. *Вісник Київського національного університету технологій та дизайну*. 2011. № 6. С. 224-228.

6. Патон Б. Є. Інноваційний шлях розвитку економіки України. *Вісник Національної академії наук України*. 2001. № 2. С. 11-15.

7. Федулова Л. І. Тенденції розвитку інноваційної політики та її вплив на економічне зростання. *Економіка і прогнозування*. 2011. № 2. С. 63-81.

8. Шнипко О. С. Міжнародна конкурентоспроможність країни: поняття, основні складові та джерела. *Економіка і прогнозування*. 2002. № 1. С. 110-116.

9. Vasylytsiv T., Lupak R., Osadchuck Yu. Assessment of the level of penetration of import dependence in the context of the import substitution policy in Ukraine. *Економічний часопис-XXI*, 2017. № 167(9-10). С. 13-17.

10. Механізми та функціонально-структурні інструменти забезпечення конкурентоспроможності національної економіки в умовах сучасних загроз економічній безпеці: монографія / ред.: Т. Г. Васильців, Р. Л. Лупак. Львів: Вид-во ННВК «АТБ», 2019. 552 с.

References

1. Aleksandrova, V. P. (2003). Priorities of technological development of economy of Ukraine of transition period]. *Економіка і прогнозування – Economy and forecasting*, 3, 70-85. [in Ukrainian].

2. Vasylytsiv, T., & Lupak, R. (2017). Priorities and Tools of the State Regional Policy of Import Substitution

in the Market of Ukrainian Consumer Goods. In *Stratehichni priorytety [Strategic Priorities]*: Vol. 3(44) (pp. 105-113).

3. Yeshchenko, P. S. (2013). Ekonomichne zrostannya bez rozvytku: prychnyny i shlyakhy innovatsiynnoho peretvorennya ekonomiky [Economic growth without development: causes and ways of innovation in the transformation of economy]. *Економіка Украйны – Economy of Ukraine*, 10(623), 4-20. [in Ukrainian].

4. Kirdina, O. H. (2011). Obmezheniya ta oriyentyry tekhniko-tekhnolohichnoho rozvytku Ukrainy v umovakh hlobalizatsiyi [Restrictions and landmarks of techno-technological development of Ukraine in the conditions of globalization]. *Marketynh ta menedzhment innovatsiy – Marketing and management of innovations* 1(4), 179-184. [in Ukrainian].

5. Denysenko, M. P., & Breus, S. V (2011). Naukovo-tekhnolohichna bezpeka v umovakh hlobal'noyi konkurentsiyi [Scientific and technological safety in the conditions of global competition]. *Visnyk Kyivsk'oho natsional'noho universytetu tekhnolohiy ta dizaynu – Bulletin of the Kiev National University of Technology and Design*, 6, 224-228. [in Ukrainian].

6. Paton, B. Ye. (2001). Innovatsiynnyy shlyakh rozvytku ekonomiky Ukrainy [Innovative way of economic development of Ukraine]. *Visnyk Natsional'noyi Akademiyi Nauk Ukrainy – Bulletin of the National Academy of Sciences of Ukraine*, 2, 11-15. [in Ukrainian].

7. Fedulova, L. I. (2011). Tendentsiyi rozvytku innovatsiynoyi polityky ta yiyi vplyv na ekonomichne zrostannya [Trends in the development of innovation policy and its impact on economic growth]. *Економіка і прогнозування – Economy and forecasting*, 2, 63-81. [in Ukrainian].

8. Shnytko, O. S. (2002). Mizhnarodna konkurentospromozhnist' krayiny: ponyattya, osnovni skladovi ta dzherela [International competitiveness of the country: concept, main components, and sources]. *Економіка і прогнозування – Economy and forecasting*, 1, 110-116. [in Ukrainian].

9. Vasylytsiv, T., Lupak, R., & Osadchuck, Yu. (2017). Evaluation of the level of penetration of import dependence in the context of the import substitution policy in Ukraine. *Економічний часопис-XXI – Economic Annals-XXI*. 167(9-10), 13-17.

10. Vasylytsiv, T. H., & Lupak, R. L. (Eds.) (2019). Mekanizmy ta funktsional'no-strukturni instrumenty zabezpechennya konkurentospromozhnosti natsional'noyi ekonomiky v umovakh suchasnykh zshroz ekonomichnoyi bezpeky [Mechanisms and functional and structural tools for ensuring the competitiveness of the national economy in the context of modern threats to economic security]. Lviv: ATB. [in Ukrainian].

Надійшло 02.08.2019 р.